

**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (у контексті “Загальноєвропейських рекомендацій”)**

kompetentnosti maibutnixh bakalavriv kompiuternykh nauk [The model of professional competency formation for future bachelors of computer sciences]. *Physical and Mathematical Education*. No. 3(21). pp. 104–112. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2019-021-3-016> [in Ukrainian].

10. Ruda, S. (2011). Vykorystannia merezhi Internet dlia formuvannia profesiinoi komunikativnoi kompetentnosti maibutnixh prohramistiv u vyshchomu tekhnichnomu navchalnomu zakladi [The usage of the Internet network for the formation of professional communicative competence of the future programmers at higher educational technical institution]. *Bulletin of Taras Shevchenko Lviv National University*. No. 21(232). pp. 11–17. [in Ukrainian].

11. Shandra, N. (2018). Struktura leksychnoi kompetentnosti v dilovomu pysemnomu spilkuvanni maibutnixh IT-fakhivtsiv [The structure of lexical competence in formal written communication of it specialists]. *Pedagogical almanac*. No. 40. pp. 188–193. [in Ukrainian].

12. Sharova, T. & Sharov, S. (2018). Formuvannia komunikativnoi kompetentnosti maibutnixh uchyteliv informatyky zasobamy tvorchykh robit [Formation of communicative competence of future teachers of computer sciences by means of creative works]. *Youth & market*. No. 9(164). pp. 33–38. DOI: [https://doi.org/10.24919/2617-0825.9\(164\).2018](https://doi.org/10.24919/2617-0825.9(164).2018) [in Ukrainian].

13. Suprun, O. (2019). Vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia pry vykladanni inozemnoi movy studentam nemovnykh spetsialnostei [The use of interactive methods of teaching foreign languages for students of nonlinguistic specialties]. *Scientific Bulletin Melitopol State Pedagogical University*. Series: Pedagogy. No. 1(22). pp. 162–169. [in Ukrainian].

14. Symonenko, S. (2018). Model formuvannia komunikativnoi kompetentnosti fakhivtsiv iz prohramnoi inzhenerii [Model of formation of the communicative competence of software engineering specialists]. *Pedagogy of creative personality formation in higher and general academic schools*. No. 2(61). pp. 181–185. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 18.08.2021

УДК 378:37.011.3

DOI:

*Світлана Яців, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської філології
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*

**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
(у контексті “Загальноєвропейських рекомендацій”)**

Стаття присвячена методичним аспектам процесу формування інішомовної компетентності майбутніх учителів англійської мови (у контексті “Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти”). Наголошено, що провідне місце в професійній підготовці вчителів іноземної мови повинно бути відведено комунікативній підготовці, позаяк саме комунікативні вміння допоможуть учителеві англійської мови, окрім іншого, ефективно організувати педагогічний процес, будувати переконливу комунікацію з дітьми, їхніми батьками, а також своїми колегами, громадськістю тощо. Виокремлено положення Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти, основним завданням яких є формування у майбутнього фахівця комунікативної компетенції, тобто здатності і готовності здійснювати інішомовне міжособистісне, міжкультурне і професійне спілкування з носіями мови. Проаналізовано власний досвід з формування інішомовної компетентності майбутніх учителів англійської мови.

Ключові слова: формування інішомовної компетентності; майбутні вчителі англійської мови; професійно-комунікативна компетентність; заклад вищої освіти; Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти.

Табл. 1. Літ. 8.

*Svitlana Yatsiv, Ph.D.(Pedagogy), Associate Professor of the English Philology Department of
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*

**METHODOLOGICAL ASPECTS OF THE PROCESS OF FORMATION OF FOREIGN
LANGUAGE COMPETENCE OF FUTURE ENGLISH TEACHERS
(in the context of “European recommendations on language education”)**

The article devoted to methodological aspects of the process of formation of foreign language competence of future English teachers in the context of European recommendations on language education. It is emphasized, that the leading place in the professional training of foreign language teachers is given to communicative training, because it is communicative skills that will help an English teacher to effectively organize the pedagogical process, build convincing communication with children, parents and colleagues. It is highlighted the provisions of the

European recommendations for language education, the main task of which is forming a future specialist of communicative competence, the ability and willingness to carry out foreign interpersonal, intercultural and professional communication with native speakers. The own experience on formation of foreign language competence of future teachers of English language is analyzed. It is concluded that learning to speak is one of the most important areas of teaching English in higher education, it is defined communicative competence as primarily professional-communicative and interpreted this concept as the ability of a foreign language to carry out language activities, based on implementation professional and pedagogical functions. Emphasis is placed on the competencies of future English language specialists, such as linguistic, communicative and social. The process of their formation in the course of studying the discipline “Second foreign language” by bachelor students is analyzed. It is stated that a foreign language teacher must have a formed professional and communicative competence, which is responsible for the implementation of basic pedagogical function, so in English language teacher training programs, language training should have a clear professional orientation.

Keywords: formation of foreign language competence; future teachers of English language; professional-communicative competence; institution of higher education; “European recommendations on language education”.

Постановка проблеми. В Україні триває процес оновлення змісту навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах, що пов'язано з низкою викликів, перед якими стоїть сьогодні вітчизняна система освіти. Ідеться насамперед про впровадження Концепції Нової української школи, де підкреслено, що освітню діяльність у державі буде організовано з урахуванням навичок ХХІ ст. відповідно до індивідуальних стилів, темпу, складності та навчальних траєкторій учнів. З-поміж 10 ключових компетентностей стратегічний освітній документ виокремлює спілкування іноземними мовами. Це, зокрема, уміння належно розуміти висловлене іноземною мовою, усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання і письмо) у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів. Актуалізовано вміння посередницької діяльності та міжкультурного спілкування [2].

Відповідно провідне місце в професійній підготовці вчителів іноземної мови відведено комунікативній підготовці, позаяк саме комунікативні вміння допоможуть учителям англійської мови, окрім іншого, ефективно організувати педагогічний процес, будувати переконливу комунікацію з дітьми, їхніми батьками, а також своїми колегами, громадськістю тощо [5; 6; 7]. Ці професійні вміння необхідні педагогові, оскільки спілкування, слово – це його основні інструменти в діяльності.

З іншого боку, проблема підготовки вчителя іноземної мови актуалізується ще й тому, що нинішня доба характеризується активними інтеграційними процесами, у конструктивний міжнародний діалог культур, регіонів і континентів вступають не тільки держави, а й учнівство, студентство, педагоги, молоді люди для розв'язання різних проблем, зокрема й освітніх. З огляду на це зростають вимоги до іноземної підготовки дітей та юнацтва, виникає потреба

підвищення філологічного рівня підготовки вчителів іноземних мов і необхідність удосконалення способів їхньої професійної освіти, зокрема у вимірі іноземної комунікативної компетентності [7]. Відповідно до моделі, яка окреслена у вимогах Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти (1997) [1], а також ключового документа “План дій щодо створення єдиного європейського індикатора провідних компетентностей” (The European Indicator of Language Competence) [8], майбутні фахівці повинні володіти низкою компетентностей, провідною з яких є саме іноземна комунікативна обізнаність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підготовки до професійної діяльності добре досліджена вченими (О. Абдуліна, Ф. Гоноболін, М. Євтух, В. Крутецький, З. Курлянд, Н. Талізін та ін.); особливий інтерес науковці приділяють питанням підготовки майбутніх учителів англійської мови (О. Бігич, О. Бондаренко, І. Максак, С. Ніколаєва, В. Плахотник, С. Роман та ін.), однак комунікативний аспект їхньої мовної компетентності, модернізація іноземної освіти у вимірі Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти залишаються недостатньо висвітленими в науковій літературі.

Мета статті – проаналізувати особливості підготовки майбутнього вчителя англійської мови в контексті Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти.

Виклад основного матеріалу. Результати здійсненого аналізу психолого-педагогічної, лінгводидактичної, методичної літератури з проблеми формування іноземної компетентності майбутніх учителів іноземної мови [3; 5; 7], власний багаторічний практичний досвід навчання студентів англійської мови в закладі вищої освіти (ЗВО), спостереження за організацією процесу мовної та методичної підготовки майбутніх учителів іноземної мови дають підстави в контексті вищої іноземної освіти порушити

питання про недостатню розробленість проблеми формування професійно-комунікативної компетенції студентів – майбутніх учителів англійської мови – та виокремити низку суперечностей між: потребою ЗВО в теоретичному обґрунтуванні й науково-методичному забезпеченні процесу підготовки компетентних учителів англійської мови й низьким ступенем розробленості цієї проблеми в теорії і практиці; усвідомленням у сучасному суспільстві потреби в компетентних, висококваліфікованих учителях англійської мови, здатних забезпечити юне покоління українців затребуваними і якісними знаннями та комунікативними вміннями для розв’язання практичних питань з представниками різних народів і культур, та не завжди високим рівнем розвитку їхньої професійно-комунікативної компетенції; потребою в ефективних інноваційних методиках професійно-орієнтованого навчання англійської мови на бакалавраті та їх недостатній кількості в методичній системі іншомовної освіти; необхідністю комунікативно-діяльнісного підходу в процесі вивчення англійської мови та недостатній кількості навчального часу, який відводиться на усну комунікацію, говоріння тощо.

Зазвичай модернізація змісту навчання іноземної мови в закладах вищої та середньої освіти пов’язується зі змінами в стратегічних напрямках розвитку сучасної освіти, насамперед зі спрямуванням навчальної діяльності на випрацювання у студентів та учнів необхідних життєвих компетентностей, які в майбутньому мають сприяти випускникам школи та вишу комфортно почуватися в сучасному світовому мультинаціональному та полікультурному просторі. Це об’єктивно зумовлено низкою чинників, пріоритетними з-поміж яких є тенденція на постійну глобалізацію й інтенсифікацію розвитку міжнародних контактів у різноманітних сферах життєдіяльності. Закономірно, що ці складні процеси насамперед забезпечуються активною переорієнтацією шкільної іншомовної освіти на комунікативно-діялісне, особистісно орієнтоване та культурологічне спрямування навчального процесу [3, 5–6].

З огляду на це та у вимірі положень Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти основне завдання вивчення іноземної мови майбутніми вчителями англійської мови у ЗВО є формування в майбутнього фахівця комунікативної компетенції, тобто здатності та готовності здійснювати іншомовне міжособистісне, міжкультурне і професійне спілкування з носіями мови. Звідси випливає, що навчання говоріння є одним з найважливіших напрямів викладання.

Тому ми визначаємо комунікативну компетенцію як насамперед професійно комунікативну і трактуємо це поняття як здатність засобами іноземної мови здійснювати мовну діяльність, спрямовану на навчання учнів / студентів іноземної мови на основі реалізації визначених нами професійно-педагогічних функцій.

У контексті Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти в процесі викладання англійської мови доречно орієнтуватися на вимоги, чітко окреслені “Планом дій щодо створення єдиного європейського індикатора провідних компетентностей” (The European Indicator of Language Competence) [1], де, зокрема, наголошено на таких компетентностях, як лінгвістичній (система внутрішньо засвоєних комунікантом знань щодо функціонування іноземної мови, що виявляється у їх використанні в мовленнєвій діяльності), комунікативній (володіння властивими кожному висловлюванню правилами, які підпорядковуються загальним правилам граматики, що забезпечує здатність використання мови в процесі комунікації) і соціальній (охоплює соціокультурний, соціолінгвістичний і професійний складники, які сприяють реалізації основної мети сучасної освіти, коли іноземна мова постає засобом соціокультурного розвитку особистості, збагачення знаннями нової культури) [8].

Сучасна педагогічна наука, лінгвістика у своєму арсеналі мають низку моделей формування іншомовної комунікативної компетенції. Учені по-різному описують граматичну та мовну, предметну, професійну, стратегічну, країнознавчу, прагматичну й інші компетенції як складники комунікативної обізнаності. У своїй практичній діяльності в університеті ми прагнемо навчати студентів англійської мови, постійно адаптовуючи чинні методики з її вивчення до тієї моделі, яка запропонована в документі Ради Європи (1997) (див. вище), формуючи комунікативну компетенцію в трьох її вимірах: лінгвістичному, соціолінгвістичному, комунікативному (прагматичному).

Проілюструємо сказане окремими прикладами. Так, 2017 р. на прохання здобувачів вищої освіти до освітньо-професійної програми “Англійська мова і література” першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія внесено низку змін, зокрема розширено перелік вибіркових дисциплін “Теорія мовленнєвої комунікації”, “Лінгвістичний аналіз медіа текстів”, “Термінознавство”. Наступного року на прохання стейкхолдерів у циклі вибіркових дисциплін запропоновано для вивчення студентам предмети “Інформаційні технології в

освіті” та “Академічне публічне мовлення”. Освітньо-професійну програму 2019 р. приведено у відповідність до Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 035 Філологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, а наступних років істотно розширено перелік вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки такими дисциплінами, як “Вступний фонетично-корективний курс друга іноземна мова (ДІМ)”, “Практична фонетика ДІМ”, “Комунікативна граматика”, “Практика перекладу з другої іноземної мови”, “Переклад комп’ютерної термінології”, “Порівняльна фразеологія”, “Бізнес комунікація”, “Інфомедійна грамотність”, “Переклад економічних текстів”, “Переклад у міжлітературній взаємодії”, “Комунікативна компетентність”, “Порівняльне літературознавство”, “Мультикультуралізм в англійській літературі”, “Теорія інтермедіальності”, “Третя іноземна мова (німецька, французька, іспанська, італійська)”, “Інформаційно-комунікативні технології у навчанні та викладанні іноземної мови”, “Вступ до предметно-мовного інтегрованого навчання”, введено до циклу професійної підготовки нормативних навчальних предметів дисципліну “Вступ до спеціальності (академічна доброчесність та критичне мислення)”, у межах якої здобувачі вищої освіти матимуть змогу опанувати принципи академічної доброчесності, навички критичного мислення [4].

У процесі викладання курсу “Друга іноземна мова”, яка належить до циклу дисциплін професійної і практичної підготовки, акцентуємо студентам на усній та письмовій комунікації в академічному й професійному середовищах, а також етикетних особливостях спілкування в полікультурному просторі за умов глобалізації та формуємо здатність розвивати мовні знання, лінгвокомунікативні уміння, необхідні для ефективної роботи в закладах освіти, планування і творчого конструювання навчально-виховного процесу загалом і процесу навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання зокрема; здатність розпізнавати основні перекладознавчі поняття, оперувати концепціями та терміносистемою контрастивної лінгвістики, використовувати ці знання для створення стратегії усного й письмового перекладу; здатність застосовувати сучасні принципи, методи, прийоми і засоби навчання іношомовного спілкування; аналізувати свою професійну діяльність, добирати підручники та посібники, вивчати й узагальнювати досвід інших викладачів у галузі навчання іноземних мов; здатність знаходити конкретну інформацію, пов’язану з процесом або предметом

навчання, користуючись бібліотечним каталогом, сторінкою змісту або покажчиком, довідниками, словниками та Інтернетом; запитувати з метою отримання суттєво важливої інформації, пов’язаної з навчанням або спеціальністю; здатність виступати з презентаціями чи доповідями з питань, пов’язаних з навчанням, урахувати аудиторію і мету висловлювання; користуватися невербальним мовленням, відповідними правилами презентації, мовою жестів; коментувати таблиці, графіки і схеми; користуватися адекватними стратегіями під час дискусій, семінарів та консультацій, інших інноваційних методів та форм навчання; правильно будувати публічний виступ, урахувати різні точки зору; фіксувати й письмово викладати результати досліджень; робити адекватні та придатні для користування конспекти з різноманітних інформаційних джерел; написати звіт (напр., згідно з проектом); стисло викладати зміст тексту, логічно структурувати ідеї; писати вступ / висновки; організувати текст як послідовність абзаців із заголовками та підзаголовками; користуватися логічними сполучниками для поєднання абзаців в єдиний текст; редагувати роботу; здатність визначати тему тексту; розуміти загальний зміст прочитаного тексту; членувати тексти на смислові частини, визначати факти; установлювати логічні зв’язки між елементами тексту; розуміти різноманітні складні тексти великого обсягу й розкривати імпліцитну інформацію, що міститься в них; виводити суження щодо прочитаного; оцінювати текст; здійснювати інтерпретацію тексту; здатність розуміти літературно-розмовне мовлення носія мови в ситуаціях повсякденного спілкування; відокремлювати головну інформацію тексту від другорядної; виділяти експліцитно висловлену головну думку почутого тексту; розуміти імпліцитно висловлену інформацію тексту; виділяти імпліцитно висловлену головну думку почутого тексту тощо.

Формуванню іношомовної комунікативної компетентності слугують практичні завдання, де ключове місце з-поміж комунікативної діяльності відведено говорінню. Підсумковий контроль (іспит) включає як усні, так і письмові види роботи (до прикладу, переклад українською мовою оригінального художнього тексту (письмовий вид роботи), створення анотації англійською мовою статті з українського періодичного видання (усний вид роботи), переклад з української мови англійською п’яти речень на основі матеріалу підрозділу “Vocabulary” та додаткових лексичних / фразеологічних одиниць відповідних розділів

Таблиця 1.

Професійно-орієнтований комунікативний підхід до вивчення теми “Home from Home”
на заняттях з курсу “Друга іноземна мова”

Тема для вивчення	Професійно-орієнтована підтема	Навчально-мовні ситуації
“Home from Home”	Знайомство із системою та традиціями виховання дітей у сім’ях Великої Британії та України. Порівняння етновиховних традицій, ролі сім’ї в розвитку особистості дитини. Народнопедагогічні засоби у вихованні дітей в українських та англійських сім’ях. Проблеми сучасної молоді в Україні та Великій Британії. Система шкільної та післяшкільної освіти у двох державах. Взаємини в сім’ї. Вікові особливості дітей. Дитячі бестселери. Молодіжні субкультури. Відомі письменники про своє дитинство. Проблема інклюзії в українській а англійській літературі.	Твір-роздум “Моя сім’я для мене – це...”, “Моя сім’я – моя фортеця”. Дискусія “Яку сім’ю можна назвати щасливою?”. Диспут “Я мешкаю окремо від батьків”. Дискусія: “Ми одружилися на 1 курсі”, “Багатодітна сім’я. За і проти”. Ток-шоу “Перше кохання”, “Шлюб: громадянський чи офіційний (церковний) крізь призму думок студентства України та Великої Британії”. Проект/презентація. “Система освіти України та Великобританії: порівняльний аспект”. Круглий стіл. “Булінг в українській та англійській системі освіти”. Написання есе. “Проблеми булінгу в романі Дж. Роллінг “Несподівана вакансія”. Проект/презентація “Дитячі письменники – автори світових бестселерів”, “Інклюзія на сторінках української та англійської літератури”.

базового підручника (письмовий вид роботи), непідготовлене мовлення (тематика базового підручника) та ін.

Оскільки англійська мова для студентів є другою іноземною, майбутні фахівці в процесі вивчення ДІМ мають можливість зіставити наукові підходи до рідної та іноземної мов; зміст дисципліни охоплює специфіку фахової термінології, методи дослідження явищ сучасної англійської мови, аналіз сучасних поглядів на дискусійні мовознавчі проблеми тощо. Вивченню цього курсу ми надаємо професійно-спрямованого значення. Табл. 1 відображає професійно-орієнтований підхід до вивчення теми “Home from Home”.

Кожна навчально-методична розробка у вигляді продуманих навчально-мовних ситуацій містить велику кількість лінгвокраєзнавчого матеріалу, що відображає культуру сучасної Великої Британії та України, позначає факти і явища в житті англійців та українців, що стали історією, висвітлює їхні погляди на освіту й виховання дітей тощо. Отже, у цих підтемах (табл. 1) присутні тематично зумовлені матеріали, що є насамперед професійно спрямовані, пов’язані з англійською та українською дійсністю, відображають актуальні освітні проблеми

сучасності. На нашу думку, такий зміст навчання, що відображають реальні ситуації, які виникають у повсякденній професійній діяльності вчителя іноземної мови, викликають у студентів емоційний відгук і є найбільш ефективними, оскільки в процесі розроблення навчально-мовних ситуацій береться до уваги адресат, у нашому випадку учень, студент, у процесі спілкування з яким будуть реалізовані запропоновані ситуації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Умови підготовки фахівців нового типу, орієнтованих на інноваційну діяльність, здатних до самовдосконалення і саморозвитку, відображені в освітніх стандартах вищої професійної освіти. Важливо при цьому пам’ятати, що основою стандартів третього покоління є компетентнісний підхід і становлення рівневого навчання. Саме в міжнародних матеріалах, які регламентують розвиток іншомовної освіти (до прикладу, Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти (1997), компетентнісний підхід проголошується як одне з важливих концептуальних положень оновлення змісту освіти, у нашому контексті – як провідна стратегія модернізації шкільної та університетської іншомовної освіти, яка визначає якість кінцевого

продукту – компетенції випускника освітнього закладу. На нашу думку, учитель іноземної мови повинен володіти сформованою професійно-комунікативною компетенцією, яка відповідає за реалізацію основних педагогічних функцій, тому вважаємо, що в програмах підготовки вчителів англійської мови мовна підготовка повинна мати виразну професійну спрямованість на основі загального поняття – професійно-комунікативна компетенція. Подальшого розгляду вимагає проблема засобів і форм формування іншомовної комунікативної компетентності на основі професійно-діяльнісного підходу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання наук. ред. укр. видання д-р пед. наук, проф. С. Ніколаєва. Київ, 2003. 273 с.
2. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
3. Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти: монографія / відп. за вип. М. Сідун, Т. Полонська. Мукачево: МДУ, 2018. 342 с.
4. Освітні програми та забезпечення спеціальностей. URL: <https://kaf.pnu.edu.ua/>
5. Фролова Н. А., Алещанова И. В. К вопросу о способах формирования навыков говорения на иностранном языке у студентов ВПО. *Успехи современного естествознания*. 2014. № 11–1. С. 108–110.
6. Яців С., Веляник Ю. Комунікативно-риторичний аспект підготовки майбутнього вчителя англійської мови. *Молодь і ринок*. 2021. № 3 (189). С. 41–45.
7. Canal, M. (1983). From communicative competence to communicative language pedagogy. *Richards J. and Schmidt R., (eds.) Language and Communication*. London: Longman, pp. 2–27.
8. The European Indicator of Language Competence. Report from the Educational Council to the European Council. (2002). Barcelona. Available at: <http://www.edu.languagelearning.com.ua>.

REFERENCES

1. Zahalnoievropeiski Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia (2003). [Pan-European Recommendations for language education: study, teaching, assessment]. (Ed.). S. Nikolaieva. Kyiv, 273 p. [in Ukrainian].
2. Kontseptsiiia realizatsii derzhavnoi polityky u sferireformuvannia zahalnoi serednoi osvity “Nova ukrainska shkola” na period do 2029 roku [The concept of implementation of state policy in the field of reforming general secondary education “New Ukrainian School” for the period up to 2029]. Available at: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/ [in Ukrainian].
3. Lnhvodydaktychni zasady navchannia inozemnykh mov u zakladakh vyshchoi pedahohichnoi ta zahalnoi serednoi osvity : monohrafiia (2018). [Linguodidactic principles of teaching foreign languages in institutions of higher pedagogical and general secondary education: monograph]. Mukachevo, 342 p. [in Ukrainian].
4. Osvitni prohramy ta zabezpechennia spetsialnestei [Educational programs and specialties]. Available at: <https://kaf.pnu.edu.ua/> [in Ukrainian].
5. Frolova, N. A., & Aleshchanova, Y. V. (2014). K voprosu o sposobakh formirovaniya navykov govoreniya na inostrannom yazyke u studentov VPO [On the question of ways to form speaking skills in a foreign language in IDP students]. *Successes of modern natural science*, no. 11–12, pp. 108–110. [in Russian].
6. Yatsiv, S., & Vellanyk, Ju. (2021). Komunikatyvno rytorychnyi aspekt pidhotovky maibutnoho vchytelia anhliiskoi movy [Communicative and rhetorical aspect of a future english teacher training]. *Youth & market*, no. 3 (189), pp. 41–45. [in Ukrainian].
7. Canal, M. (1983). From communicative competence to communicative language pedagogy. *Richards J. and Schmidt R., (eds.) Language and Communication*. London : Longman, pp. 2–27. [in English].
8. The European Indicator of Language Competence. Report from the Educational Council to the European Council. (2002). Barcelona. Available at: <http://www.edu.languagelearning.com.ua>. [in English].

Стаття надійшла до редакції 06.07.2021

“Наука – це організовані знання, мудрість – це організоване життя”.

Іммануїл Кант
німецький філософ

